

дієюю водночас. Вона передбачає створення Міністерства туризму, яке здійснюватиме централізоване керування. Цим інструментом користувалися у свій час такі країни як Туреччина, Єгипет, Хорватія, Мальта, Туніс і ряд інших.

Існують певні особливості кожної країни, зокрема, природні умови, розвиток інфраструктури, зовнішньоекономічні відносини, правові, економічні та соціальні фактори, які впливають на туристичну сферу.

Туристична галузь України в певній мірі формується під впливом досвіду зарубіжних країн. Зокрема, на даний час активно впроваджуються механізми розвитку туристичної галузі країн Євросони, як наслідок євроінтеграційних процесів, які відбуваються в Україні.

Перелік використаних джерел:

1. Герасименко В. Г. Основы туристского бизнеса. Одесса: Изд-ство «Черноморье», 1997. 160 с.

2. Данилишин Б. Научно-инновационное обеспечение устойчивого экономического развития Украины. Экономика Украины. 2004. № 3. 10с.

Дацук Кароліна

Західноукраїнський національний університет
м. Тернопіль

ОЦІНКА ЕКСПОРТНОГО ПОТЕНЦІАЛУ В ЕКОНОМІЦІ УКРАЇНИ

Одним із важливих пріоритетів функціонування економіки будь-якої країни є розвиток її зовнішньоекономічної діяльності, а особливо нарощування обсягів експорту та підвищення її експортного потенціалу

Економічний потенціал – здатність економіки країни загалом, її галузей, підприємств, господарств здійснювати виробничо-економічну діяльність, сприяти розвитку виробництва та споживання [1].

Експортний потенціал – це частина загального економічного потенціалу, що здатна відтворювати свої конкурентні переваги на зовнішньому ринку або обсяг благ, які національна економіка може створити і реалізувати за межі держави. Це поняття можна застосовувати як до країни в цілому, так і до окремих галузей чи підприємств [2, с. 45].

Отже, за своєю суттю експортний потенціал країни це – обсяг товарів і послуг, що можуть бути вироблені у країні, і можуть бути реалізовані з максимальною вигодою для цієї країни.

Виходячи з цього можна вважати, що в загальному реалізацію економічного потенціалу демонструють обсяги ВВП країни, а експортного потенціалу – обсяги експорту країни. Тому оцінити експортний потенціал, його значення для економіки країни можна через оцінку експортної квоти – показника співвідношення експорту країни до її ВВП (табл.1).

За аналізований період спостерігається щорічне зростання ВВП в гривневому еквіваленті, що свідчить про ефективне використання економічного потенціалу країни, однак зовнішня складова економічного потенціалу виражена в дол. США, демонструє значне скорочення у 2014-2015 роках обсягу ВВП у доларовому еквіваленті, на яке вплинули події пов'язані з революцією Гідності в Україні і реакція зовнішнього середовища на них (табл. 1). Однак вже з 2016 року спостерігаємо позитивні тенденції у ВВП, проте станом на 2020 рік обсяг ВВП (в дол. США) не досягнув рівня 2011 року. Не такі поступальні позитивні тенденції спостерігаються з обсягами експорту в Україні, як видно з табл. 1, вже за 2013-2016 роки обсяги експорту, а отже і експортний потенціал держави скоротилися майже вдвічі.

Крім того, з 2015 року відбувається скорочення частки експорту в ВВП країни, що свідчить про зниження експортного потенціалу України.

Таблиця 1

Динаміка зв'язку ВВП і експорту в Україні за 2010-2020 рр

Роки	ВВП		Експорт товарів і послуг	Експортна квота
	млн. грн.	млн. дол. США*	млн. дол. США	%
2010	1082569	136419	63164,6	46,30%
2011	1316600	163160	82186,4	50,37%
2012	1408889	175781	82429,5	46,89%
2013	1454931	183310	74832,3	40,82%
2014	1566728	131805	64106,8	48,64%
2015	1979458	90615	46804,2	51,65%
2016	2383182	93270	45112,7	48,37%
2017	2982920	112154	52579,5	46,88%
2018	3558706	130832	57280,9	43,78%
2019	3974564	153781	64050,3	41,65%
2020	4194102	155582	59367,9	38,16%

Джерело: Складено автором за даними Державної служби статистики [3]

* розмір ВВП в доларах – за даними Світового банку, див. <http://www.worldbank.org>

Разом з тим, експортний потенціал тісно пов'язаним з конкурентоспроможністю продукції, що призначена для реалізації на світовому ринку, тобто конкурентними перевагами країни і галузей, що визначають можливості формування і реалізації експортного потенціалу.

Як відомо, конкурентні переваги можуть бути природними (у формуванні яких провідна роль належить природно-ресурсному потенціалу) і набутими (у формуванні яких провідна роль належить науково-технічному потенціалу). На жаль експортний потенціал України формується під впливом домінування природних конкурентних переваг, і закріплює Україну у світовій економіці як аграрно-сировинну країну, а в сучасних умовах цього недостатньо для підтримання темпів економічного зростання в країні і конкурування на міжнародних ринках.

Тому державна економічна політика України повинна бути спрямована на максимальне використання міжнародних конкурентних переваг (насамперед,

набутих) для підвищення свого економічного потенціалу загалом і експортного потенціалу зокрема, що дозволить не тільки збільшити обсяги валютних надходжень до країни, а й стимулювати її економічне зростання.

Перелік використаних джерел:

1. Енциклопедія сучасної України. URL: <https://esu.com.ua> (дата звернення 15.01.2022 р)
2. Бегма В.М. Деякі аспекти визначення експортного потенціалу українського оборонно – промислового комплексу. *Проблеми науки*. 2007. № 7. с. 45–51.
3. Державна служба статистики України: офіційний сайт. URL: www.ukrstat.gov.ua (дата звернення 15.01.2022 р)

Дем'янюк Ольга

Західноукраїнський національний університет
м. Тернопіль

МІЖНАРОДНА ТЕХНІЧНА ДОПОМОГА УКРАЇНІ ЯК ІНСТРУМЕНТ МІЖНАРОДНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА

Глобалізаційні процеси в світовій економіці вимагають розвитку міжнародних економічних відносин між країнами з різним рівнем економічного розвитку, частиною яких є відносини у сфері надання та використання міжнародної допомоги. Міжнародна технічна допомога (МТД) є одним з елементів сучасної системи міжнародних відносин та інструментом міжнародного співробітництва, що сприяє економічному і суспільному розвитку суспільства, вирішенню проблем, які країни-одержувачі не можуть вирішити самостійно та розвитку їх потенціалу у здійсненні важливих суспільних змін.

Відповідно до вітчизняного законодавства, міжнародна технічна допомога – це фінансові та інші ресурси та послуги, що відповідно до міжнародних договорів України надаються партнерами з розвитку на безоплатній та безповоротній основі з метою підтримки України[1].

МТД може залучатись у вигляді [1]: будь-якого майна, необхідного для забезпечення виконання завдань проектів (програм), яке ввозиться або набувається в Україні; робіт і послуг; прав інтелектуальної власності; фінансових ресурсів (грантів) у національній чи іноземній валюті; інших ресурсів, не заборонених законодавством, у тому числі стипендій. Причому проекти (програми) МТД підлягають обов'язковій державній реєстрації, яку здійснює Секретаріат Кабінету Міністрів України, а резидент (фізична або юридична особа), який безпосередньо одержує МТД забезпечує цільове її використання під час реалізації проектів (програм).

Як видно з рис. 1 за аналізований період, кількість нових зареєстрованих проектів МТД збільшується і в 2020 році досягла 337. Зазначимо, що у